

Република Србија
ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД
9 Пж 4978/19
23.11.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД, у већу састављеном од судије Татјане Влаисављевић, председника већа, судије Верице Смиљанић и судије Гордане Вуковић чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из, ул., адреса за пријем поште, ул., против туженог „.....“ а.д. у стечају,, ул., кога заступа Мирко Мркић, адвокат из,, ради утврђења оспореног потраживања, вредност предмета спора 1.618.385.101.648,00 динара, одлучујући о жалбама тужиоца и туженог изјављеним против пресуде Привредног суда у П од године и жалби туженог изјављеној против допунске пресуде Привредног суда у П од године, на расправи пред другостепеним судом, одржаној дана 23.11.2020. године, донео је:

ПРЕСУДУ

I УКИДА СЕ пресуда Привредног суда у П од године у ставовима I, II и V изреке пресуде, као и допунска пресуда Привредног суда у П од године у ставу I изреке.

II УТВРЂУЈЕ СЕ потраживање тужиоца према туженом у износу од 429.169.780,58 динара.

III ОДБИЈА СЕ тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди тужиочево потраживање у износу од 635.035.093.046,21 динар које се исплаћује у првом исплатном реду, као и захтев да се утврди да се потраживање у износу од 429.169.780,58 динара исплаћује у првом исплатном реду.

IV ОДБИЈА СЕ тужбени захтев да се утврди да се потраживање тужиоца у износу од 103.857.228,70 динара исплаћује у првом исплатном реду.

V ОДБАЦУЈЕ СЕ тужба у делу којим је тужилац тражио да се утврди његово потраживање према туженом у износу од 405.294.888.817,20 динара које се исплаћује у првом исплатном реду.

VI ОДБИЈА СЕ жалба тужиоца као неоснована и **ПОТВРЂУЈЕ СЕ** пресуда Привредног суда у П од године у ставовима III IV и VI изреке пресуде.

VII ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Првостепеном пресудом од године у ставу I изреке утврђено је потраживање тужиоца у износу од 9.160.340,52 динара са каматом обрачунатом по стопи уговорне камате од 7% месечно, уколико је стопа уговорне камате виша од законом одређене стопе затезне камате и то на износ од 8.625.719,21 динар почев од

21.12.1997. године до 01.11.2012. године и на износ од 570.621,31 динар почев од 25.12.1997. године до 01.11.2012. године, све умањено за утврђено потраживање у износу од 47.798.797,31 динар, а које се разврстава и намирује у петом исплатном реду. Ставом II изреке одбијен је тужбени захтев за утврђење потраживања тужиоца према туженом преко износа утврђеног ставом I изреке пресуде. Ставом III изреке одбачена је тужба у делу захтева за утврђење потраживања тужиоца према туженом преко износа од 635.464.262.826,79 динара. Ставом IV изреке одбијен је тужбени захтев да се потраживање тужиоца у износу од 49.498.968,08 динара разврста у први исплатни ред. Ставом V изреке одбијен је тужбени захтев да се потраживање тужиоца у износу од 405.398.746.045,90 динара разврста у први исплатни ред. Ставом VI изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Допунском пресудом од 07.02.2020. године у ставу I изреке утврђено је потраживање тужиоца према туженом у износу од 405.294.888.817,20 динара, а ставом II изреке одбијен је тужбени захтев за утврђење потраживања тужиоца према туженом у износу од 175.106.988,91 динар.

Благовременом жалбом тужени побија првостепену пресуду у ставу I изреке из свих законом предвиђених разлога. Посебно указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, наводећи да првостепена пресуда у побијаном делу има недостатака због којих се не може испитати, те да не садржи разлоге о битним чињеницама. Указује да првостепени суд није узео у обзир уплате туженог у периоду од 30.01.1998. године до 08.09.2000. године те да је погрешно наведен износ за који је потребно умањити тужиочево потраживање, односно износ који је признат у стечајном поступку, а уместо 47.798.797,31 динар треба да стоји 47.801.862,76 динара, имајући у виду да се износ од 1.697.105,32 динара признатог потраживања односи на девизни део потраживања који није предмет овог спора. Даље указује да стање дуга по ставу I изреке побијане пресуде онако како је формулисан, износи 2.428.227.084.565,93 динара, а што је више од пријављеног потраживања. Истиче да првостепени суд није утврдио да ли је делимичном пресудом одлучено само о праву тужиоца на исплату главног дуга са законском затезном каматом или је у номиналном износу том пресудом признатог потраживања већ садржана углавничена камата обрачуната по уговорној каматној стопи. Такође, првостепени суд не образлаже да ли тужилац има право на обрачун камата по уговореној стопи ако је већа од законске затезне камате на укупан дуг од 9.196.340,52 динара или само на главницу у износу од 2.816.495,52 динара ако тужилац није поднео посебну тужбу за камату за период доцње. Предлаже да Привредни апелациони суд преиначи првостепену пресуду и тужбени захтев одбије у целини.

Одговором на жалбу тужилац оспорава све жалбене наводе туженог, указујући да је тужени преклудирани да оспорава главни дуг и истиче материјално-правне приговоре у жалби, будући да није оспоравао потраживање тужиоца у износу од 9.196.340,52 динара. Сматра да уговорна камата по уговору о ороченом банкарском новчаном депозиту представља самостално утуживао потраживање и стога је део главног дуга који се месечно приписује главници, а месечним приписивањем главнице обрачуната уговорна камата се трансформише у главницу, на коју тече уговорна камата и у валути и у доцњи, све до потпуног измирења обавеза по уговору. Предлаже да Привредни апелациони суд одбије жалбу туженог.

Благовременом жалбом тужилац побија првостепену пресуду у ставовима II до VI изреке из свих законом предвиђених разлога. Сматра да првостепени суд погрешном и неправилном применом материјалног права није у периоду доцње досудио тужиоцу уговорну камату на основу члана 1035. и 1042. Закона о облигационим односима и члана 2. уговора о ороченом депозиту, сматрајући да

тужиоцу припада уговорна камата и за период доцње све до коначног враћања новчаних средстава. Такође наводи да је погрешном и неправилном применом материјалног права утврђено да се тужиочево потраживање сврстава у пети исплатни ред, уместо у први како је тужбеним захтевом тражено. Даље наводи да је првостепени суд погрешно и неправилно утврдио потраживање тужиоца тако што је исто определио у износу главног дуга са каматом за одређене периоде, јер утврђење потраживања тужиоца као стечајног повериоца, без обзира што није кондемнаторно, мора бити изражено у новчаном износу онако како је и гласио тужбени захтев, јер се само тако изражено потраживање, може уврстити у коначну листу утврђених потраживања стечајних поверилаца. Истиче да уговорна камата чини део главног дуга која се месечно приписује главници, на који начин се трансформише у главницу, а на коју затим тече уговорна камата без обзира да ли је у питању период пре доспелости или доцња туженог. Указује да је делимичном пресудом П осим главног дуга тужиоцу утврђена само законска затезна камата, а није обрачунавана уговорна камата нити је иста могла бити углавничена. Позивајући се одредбе Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање и Закона о осигурању депозита, истиче да није правилна одлука о разврставању тужиочевог потраживања у први исплатни ред, што је такође био предмет тужбеног захтева. Сматра да је потраживање тужиоца по основу депозита као малог правног лица, односно физичког лица, обавезно осигурано по самом закону, а да првостепени суд није применио релевантне одредбе Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање и Закона о осигурању депозита. Предлаже да Привредни апелациони суд преиначи побијану пресуду и у целости усвоји тужбени захтев.

Благовременом жалбом тужени побија допунску пресуду од 07.02.2020. године у ставу I изреке из свих законом предвиђених разлога. Посебно указује на битну повреду одредаба поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, наводећи да су дати разлози допунске пресуде нејасни и противречни сами себи и изведеним доказима. Истиче да је решењем Привредног суда у Ст од године исправљен закључак истог суда од 10.06.2015. године те да је као стечајни поверилац означен АА из, коме се утврђује потраживање у износу од 103.857.228,70 динара у петом исплатном реду, уместо повериоца „.....“ д.о.о., коме је условно признао потраживање у износу од 405.463.134.506,11 динара. Наводи да је ово решење правноснажно, да се тужилац против истог није жалио, те да је потраживање тужиоца истим решењем утврђено. Радило се о потраживању које је условно признато до износа који буде пресуђен у парници коју је тужилац водио против туженог предузећа за водну привреду „.....“ а који се налази у пред стечајном поступку и у фази доношења УППР, односно износ који буде прихваћен и усвојен у УППР. С обзиром да је услов престао, донето је решење дана 30.08.2016. године, па се након овог правноснажног решења не може додатно утврђивати потраживање које је већ правноснажно утврђено. Предлаже да Привредни апелациони суд укине допунску пресуду у побијаном делу или да исту преиначи и тужбени захтев одбије.

Решењем Привредног апелационог суда од 23.11.2020. године отворена је расправа пред другостепеним судом на основу члана 383. став 3. и 4. Закона о парничном поступку, имајући у виду да је утврђено да је у првостепеном поступку непотпуно утврђено чињенично стање, а да је првостепена пресуда већ једанпут била укинута. Расправа пред другостепеним судом одржана је ради отклањања наведених недостатака, извођења доказа и доношења одлуке о жалбама парничних странака, па је у току расправе пред другостепеним судом изведен доказ вештачењем од стране вештака економско-финансијске струке ради утврђивања околности наведених у решењу Привредног апелационог суда Пж од године.

Испитујући побијану пресуду од 21.12.2018. године и допунску пресуду од 07.02.2020. године на основу члана 386. Закона о парничном поступку, другостепени суд је утврдио да је жалба туженог против пресуде од 21.12.2018. године делимично основана, па је због непотпуно утврђеног чињеничног стања првостепена пресуда делимично укинута и одлучено о тужбеном захтеву, а жалба туженог против допунске пресуде је основана у целини. Са друге стране, жалба тужиоца није основана, па су се стекли услови да се првостепена пресуда делимично потврди.

Парничне странке су биле у пословном односу на основу Уговора о ороченом динарском депозиту број од године и Уговора о ороченом динарском депозиту број од године. По истеку рока орочења средстава, парничне странке су дана 15.12.2000. године закључиле Споразум о регулисању дужничко-поверилачких односа, којим су констатовали да је истеком рока орочења средстава по уговору од 26.04.1996. године на дан 25.12.1997. године тужени у обавези према тужиоцу на име главнице и уговорене камате у износу од 570.621,31 динар, а по уговору од 27.12.1996. године истеком рока орочења средстава на дан 21.12.1997. године тужени је у обавези према тужиоцу на име главнице и уговорене камате у износу од 8.625.719,21 динар, односно укупно 9.196.304,52 динара са затезном каматом обрачунатом у складу са Законом о висини стопе затезне камате и Законом о облигационим односима и то на износ од 570.621,31 динар почев од 25.12.1997. године до исплате и на износ од 8.625.719,31 динар почев од 21.12.1997. године до исплате. Овим споразумом парничне странке су уговориле и да се дуг из члана 1. споразума измири на тај начин што ће тужени уступити своје потраживање које има према Предузећу за водне путеве „.....“ по Уговору о преузимању дуга закљученом 20.10.1998. године, а које потраживање чини право туженог да захтева да „.....“ изгради и преда изграђени пословни простор у у ул., локал у приземљу означен у продајном каталогу редним бројевима 9, 10, 11, 12 и 13, укупне површине 228,71 м², а којим преносом тужени измирује тужиоцу обавезу у износу од 6.861.300,00 динара, као део укупног дуга обрачунатог на дан 20.10.1998. године. На основу овог споразума закључен је уговор којим је тужени уступио тужиоцу своје потраживање које има према предузећу „.....“, а које се односи на предметни локал, чиме измирује обавезу према тужиоцу у износу од 6.861.300,00 динара. Овим уговором се Предузеће „.....“ обавезало да пословни простор преда тужиоцу најкасније до 06.10.2001. године, а у случају да наведени пословни простор не преда у уговореном року обавезао се да исплати тужиоцу износ пренетог потраживања. Овај уговор закључен је 15.12.2000. године. Над туженим је покренут поступак ликвидације под бројем VII Л решењем од 02.03.2001. године, па је тужилац у ликвидационом поступку пријавио потраживање које је решењем од 07.02.2006. године оспорено у износу од 104.790.285,65 динара са каматом у висини од 7% месечно од 01.05.2001. године и камату по Закону о висини стопе затезне камате на износ од 32.526,60 ДЕМ од 11.11.1997. године, а тужилац је упућен на покретање парничног поступка. Над туженим је решењем Привредног суда у Ст од године отворен стечајни поступак, па је тужилац у стечајном поступку поднео пријаву потраживања број 13 од 19.12.2012. године ради утврђења потраживања у износу од 405.469.995.806,11 динара на име потраживања по основу уговора о ороченом динарском депозиту и споразума од 15.12.2000. године, а које је од стране туженог пренето тужиоцу чији је дужник „.....“, а које тужилац од овог привредног друштва није наплатио. Пријавом потраживања број 15 од 20.12.2012. године, која је коригована 23.09.2013. године, тужилац је пријавио потраживање у износу од 635.464.262.826,79 динара на име потраживања по уговорима о ороченом динарском депозиту и споразуму од 15.12.2000. године. Закључком стечајног суда од 20.01.2015. године оспорено је тужиочево потраживање у износу до 635.464.262.826,79 динара па је ради утврђења

овог потраживања тужилац упућен на покретање парничног поступка. Истим закључком признато је тужиочево потраживање у износу од 49.498.968,08 динара по делимичној пресуди Трговинског суда у П од године. Истим закључком условно је признато тужиочево потраживање у износу од 405.469.995.806,11 динара до износа који буде пресуђен у парници коју тужилац води против туженог предузећа „.....“, а који се налази у пред стечајном поступку и у фази доношења УППР, односно износ који буде прихваћен и усвојен у УППР. Овај услов ће важити до подношења предлога за главну деобу уколико поверилац документује признати и ненаплаћени износ. Решењем Привредног суда у Ст од године исправљен је закључак од 10.06.2015. године о исправци закључка број 2 Ст од године због промене повериоца и престанка условно утврђеног потраживања, тако да се као стечајни поверилац означава АА коме се утврђује потраживање у износу од 103.857.228,70 динара у петом исплатном реду, уместо повериоца „.....“ д.о.о. коме је условно признато потраживање у износу од 405.463.134.506,11 динара. Делимичном пресудом Трговинског суда у П од године утврђено је потраживање тужиоца према туженом у износу од 29.460.962,15 динара са каматом по Закону о висини стопе затезне камате на износ од 9.196.340,52 динара од 01.05.2001. године до исплате, а одбијен је тужбени захтев у делу за камату на износ од 20.264.621,63 динара од 01.05.2001. године до исплате. Наведена делимична пресуда је пресудом Привредног апелационог суда 4 Пж од године укинута у делу којим је одбијен тужбени захтев преко утврђеног износа, а до износа од 104.570.277,54 динара и предмет је враћен првостепеном суду на поновни поступак. Пресудом Привредног суда у П од године одбијен је тужбени захтев за утврђење тужиочевог потраживања а тужба је одбачена у делу којом је тражено да се тужиочево потраживање разврстава и исплаћује у првом исплатном реду. Наведена пресуда потврђена је другостепеном пресудом, а решењем Врховног касационог суда Прев од године делимично је уважена ревизија, па су укинута првостепена и другостепена пресуда у делу којим је одбијен тужбени захтев за утврђење оспореног потраживања и одбачен захтев да се утврди да се тужиочево потраживање по основу депозита, разврстава и исплаћује у првом исплатном реду.

Коначно прецизираним тужбеним захтевом тужилац тражи да се утврди његово потраживање у износу од 1.618.385.101.648,00 динара које се исплаћује у првом исплатном реду, да се утврди тужиоцу право на први исплатни ред за утврђено потраживање у износу од 49.498.968,08 динара и да се утврди потраживање тужиоца у износу од 405.398.746.045,90 динара које се исплаћује у првом исплатном реду.

Парничне странке су биле у пословном односу на основу два уговора о ороченом динарском депозиту, закључена 26.04.1996. године и 27.12.1996. године. Према члану 1035. Закона о облигационим односима уговор о новчаном депозиту је закључен када се банка обавезала да прими, а депонент да положи код банке одређени новчани износ. Овим уговором банка стиче право да располаже депонованим новцем и дужна је да га врати према условим предвиђеним у уговору. Према члану 1042. Закона о облигационим односима банка плаћа камату на средства која су код ње депонована, уколико законом није другачије одређено. Висина камате утврђује се уговором о депоновању средстава, а ако уговором ништа није предвиђено плаћа се законска камата. Међу странкама није било спорно да тужени није тужиоцу по истеку рока орочења вратио депонована средства у целини, па су парничне странке закључењем споразума 15.12.2000. године утврдиле износ обавезе туженог према тужиоцу по основу наведена два уговора, као и начин измирења обавезе туженог. Овим споразумом је утврђено да обавеза туженог према тужиоцу истеком рока орочења средстава на дан 25.12.1997. године по уговору од 26.04.1996. године износи 570.621,31

динар на име главнице и уговорене камате, а да по уговору од 27.12.1996. истеком рока орочења на дан 21.12.1997. године обавеза туженог по основу главнице и уговорене камате износи 8.625.719,21 динар. Уговорено је да ће се наведени износи исплатити тужиоцу са затезном каматом обрачунаном у складу са Законом о висини стопе затезне камате и Законом о облигационим односима почев од дана истека орочења. Даље је самим споразумом предвиђено на који начин ће бити измирен део обавезе туженог према тужиоцу и то тако што је уговорено да ће тужени тужиоцу пренете потраживање које има од предузећа „.....“ у износу од 6.861.300,00 динара. На наведени начин уговорено је да ће бити измирен део укупног дуга обрачунаог на дан 20.10.1998. године, а да за преостали износ обавезе тужени и даље остаје у доцњи уколико се уговорне стране не споразумеју другачије. Правноснажном делимичном пресудом утврђено је тужиочево потраживање у износу од 9.196.304,52 динара а који износ представља главницу и уговорену камату обухваћену споразумом о регулисању дужничко-поверилачких односа, као и потраживање затезне камате обрачунате по стопи законске затезне камате од дана доспелости па до подношења пријаве потраживања у ликвидационом поступку који је вођен над туженим у износу од 20.264.621,63 динара, с тим да на износ од 9.196.340,52 динара тече законска затезна камата од 01.05.2001. године до исплате. На основу наведене делимичне пресуде тужиоцу је у стечајном поступку над туженим признато потраживање у износу од 47.801.862,76 динара. Предмет тужбеног захтева је разлика између износа главног дуга са обрачунаном законском затезном каматом и износа који би се добио када се за период доцње туженог обрачун затезне камате изврши применом уговорене каматне стопе од 7%.

Међу странкама није било спорно да је тужилац је испунио своју уговорну обавезу из уговора о ороченом динарском депозиту и туженом је предао уговорени новчани износ, којим је тужени стекао право да располаже, као и обавезу да износ врати под условима предвиђеним уговором, укључујући и камату на средства која су код туженог депонована. Истеком рока орочења тужени није вратио депоновани износ нити платио уговорену камату, па је на страни туженог истеком рока орочења наступила дужничка доцња и обавеза туженог да тужиоцу за целокупан период доцње плати затезну камату по стопи утврђеној законом у складу са чл. 277. Закона о облигационим односима. Међутим, како је у питању такав облигациони однос у коме је тужени имао обавезу плаћања уговорене камате, то се на стопу затезне камате примењује став 2. члана 277. Закона о облигационим односима и стопа уговорене камате, уколико је виша од законом прописане стопе затезне камате, примењује се и после падања туженог у доцњу. Тужени је скривио неисплату дугованог новчаног износа, па не може по наступање доцње доћи у повољнији материјално правно положај од онога у коме се налазио пре доспелости његове обавезе, осим уколико се поверилац изричито и јасно одрекао свог права на уговором предвиђену уговорну каматну стопу и начин њеног обрачуна.

У конкретном случају, споразум од 15.12.2000. године не садржи изричиту одредбу да се поверилац одриче правна на наплату затезне камате по уговореној стопи. Напротив, наведени споразум садржи одредбу по којој се тужени обавезује да обавезу измири са затезном каматом обрачунаном у складу са Законом о висини стопе затезне камате и Законом о облигационим односима. Ова одредба споразума о регулисању дужничко-поверилачких односа указује да се у конкретном случају мора применити одредба члана 277. став 2. Закона о облигационим односима. Том одредбом је прописано да ако је стопа уговорене камате виша од стопе затезне камате, она тече и после дужничке доцње. Право на наплату затезне камате има поверилац када дужник не изврши своју новчану обавезу о року, што значи да дужник долази у доцњу када

обавезу не изврши у року одређеном за њено испуњење. Наступањем дужничке доцње, дужник доспева у неповољнији материјално правни положај од онога у коме се налазио до наступања доцње, имајући у виду да се на страни дужника конституише и обавеза на плаћање затезне камате која представља законом прописану обавезу. Ако је уз обавезу плаћања главног дуга била уговорена и камата, она се наступањем дужничке доцње не може умањити свођењем уговором предвиђене каматне стопе на законом прописану каматну стопу. Зато и одредба члана 277. став 2. Закона о облигационим односима изричито прописује да уговорна стопа камате која је виша од стопе затезне камате наставља да тече и после дужничке доцње. Произлази да када је уговором предвиђена нижа каматна стопа од законом прописане стопе затезне камате, поверилац има право да уместо уговорене ниже каматне стопе захтева исплату законске затезне камате. Када је уговорена каматна стопа виша од стопе законске затезне камате, тада поверилац има право да и за период доцње затезну камату обрачуна по уговореној стопи. Неспорно је да је уговором била предвиђена виша каматна стопа од законом прописане стопе затезне камате, а тумачењем члана 1. споразума о регулисању дужничко-поверилачких односа, закључује се да тужилац није пристао на исплату ниже законске стопе, уместо уговором предвиђене више каматне стопе. Напротив из изричите одредбе да ће тужени исплатити тужиоцу затезну камату у складу са Законом о облигационим односима, произлази да тужилац има право на затезну камату која је за цео период доцње обрачуната применом уговорене каматне стопе. Ово право тужиоцу припада од датума наступања дужничке доцње туженог до коначне исплате по каматној стопи која је уговором о депозиту уговорена. Примена уговором прописане камате у периоду доцње може се искључити само у случају када је поверилац обрачунао доспелу уговорну камату до одређеног датума дужничке доцње и исту углавнично, тако што је до тог датума обрачунату уговорну камату приписао главном дугу. У том случају на углавничени део обрачунате уговорне камате повериоцу припада процесна, а не уговором прописана каматна стопа. Процесна камата обрачунава се за период након утужења до коначне исплате углавничене уговорне камате у складу са законом прописаном каматном стопом затезне камате.

Из налаза и мишљења судског вештака економско финансијске струке ББ утврђено је да потраживање тужиоца на име главног дуга у износу од 2.816.495,52 обухваћеног споразумом о регулисању дужничко-поверилачких односа са затезном каматом по уговореној каматној стопи од доспелости утврђене споразумом па до дана отварања стечаја над туженим 01.11.2012. године износи 568.295.613,72 динара обрачунато конформном и пропорционалном методом. Даље је утврђено да тужиочево потраживање не име обрачунате и углавничене уговорне камате и затезне камате на обрачунату и углавничену уговорну камату, тако што је на утврђени износ обрачунате уговорне камате од 6.379.845,00 динара извршен обрачун законске затезне камате од дана подношења тужбе 26.05.2006. године до дана отварање стечаја над туженим 01.11.2012. године износи 12.533.258,32 динара обрачунато конформном и пропорционалном методом. Будући да је тужиоцу на основу делимичне пресуде у стечајном поступку утврђено потраживање у износу од 47.801.862,76 динара, за наведени износ умањује се укупно тужиочево потраживање, па након овог умањења тужиочево потраживање износи 533.027.009,28 динара. По оцени суда обрачун затезне камате, без обзира да се ли обрачун врши по уговорној или законом прописаној каматној стопи врши се конформном методом од дана доспелости до дана 02.03.2001. године, када је ступио на снагу Закон о висини стопе затезне камате, а након овог периода врши се применом пропорционалне методе, имајући у виду да је одлуком Уставног суда објављеном у „Сл. гласнику РС“ број 73/2012 од 12.07.2012. године утврђено да је одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Сл. лист

СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи „применом конформне методе“ није у сагласности са Уставом. Нису основани наводи туженог да се за цео период доцње обрачун камате има извршити применом конформне методе, тако што се камата месечно обрачунава и приписује главном дугу, јер би то било супротно императивним одредбама Закона о висини стопе затезне камате и одлуци Уставног суда.

Имајући у виду садржину уговорног односа парничних странака, на основу чланова 1035. и 1042. Закона о облигационим односима, као и на основу члана 277. Закона о облигационим односима, тужилац има право на исплату главног дуга који је утврђен споразумом о регулисању дужничко-поверилачких односа заједно са затезном каматом обрачунатом од дана доспелости па до дана отварања стечаја над туженим применом конформне и пропорционалне методе и уговором предвиђене каматне стопе. Поред наведеног, тужилац има право на исплату обрачунате уговорене камате са процесном каматом, односно са законском затезном каматом од дана подношења тужбе 26.05.2006. године па до дана отварања стечаја над туженим. Висина овог потраживања утврђена је из налаза и мишљења судског вештака ББ, а након што се утврђени износ тужиочевог потраживања умањи за износ који је у стечајном поступку признат на основу делимичне пресуде, тужиочево потраживање по уговорима о орочену динарском депозиту и споразуму о регулисању дужничко-поверилачких односа износи 533.027.009,28 динара.

Споразумом о регулисању дужничко-поверилачких односа било је предвиђено да тужени део своје обавезе према тужиоцу измири преносом потраживања које има предузећу „.....“, што је и учињено закључењем уговора о преносу потраживања од 15.12.2000. године. Како тужилац није наплатио потраживање од предузећа „.....“, то је тужиоцу у стечајном поступку над туженим прво условно признато потраживање у износу од 405.469.995.806,11 динара, а затим је закључком од 30.08.2016. године уместо условно признатог, утврђено тужиочево потраживање у износу од 103.857.228,70 динара. Споразумом о регулисању дужничко-поверилачких односа парничне странке су уговориле да део своје обавезе према тужиоцу, тужени измири преносом потраживања које је имао према предузећу „.....“, а да за преостали износ утврђене обавезе тужени остаје у доцњи. То значи да пренос потраживања који је предвиђен споразумом, а затим закључен и уговор о уступању потраживања, није представљао самосталан правни посао, већ је уступањем потраживања тужени требало да измири део своје обавезе према тужиоцу по основу уговора о ороченим динарским депозитима и споразума о регулисању дужничко-поверилачких односа. По основу овог уговора о уступању потраживања утврђено је тужиочево потраживање у износу од 103.857.228,70 динара, па се укупно тужиочево потраживање по основу предметних уговора и споразума умањује за наведени износ признатог потраживања, а имајући у виду да је уступање потраживања извршено ради измирења дела обавезе по наведеним уговорима и споразуму. Следом наведеног, тужиочево потраживање у износу од 533.027.009,28 динара мора бити умањено за признати износ потраживања од 103.857.228,70 динара, па укупно тужиочево потраживање износи 429.169.780,58 динара. Имајући у виду наведено, тужбени захтев је делимично усвојен, па је утврђено тужиочево потраживање у износу од 429.169.780,58 динара. За преостали износ пријављеног потраживања од 635.035.093.046,21 динар тужилац није доказао да му припада, јер је висина тужиочевог потраживања утврђена из налаза и мишљења судског вештака, применом одредаба члана 1035, 1042. и 277. Закона о облигационим односима. Ово су разлози због којих је донета одлука као ставовима II и III изреке ове пресуде.

Тужилац је поред захтева да се утврди његово новчано потраживање поставио и захтев да се тужиочево потраживање разврста у први исплатни ред. У стечајном

поступку тужиочева призната потраживања разврстана су у пети исплатни ред, као и потраживања која су оспорена, а за која је тужилац упућен на покретање парничног поступка ради утврђења истих. У стечајном поступку складу са чланом 113. став 2. Закона о стечајном поступку утврђује се основ, висина и редослед намирења пријављених потраживања. Сврставање одређеног потраживања у одређени исплатни ред зависи од основа и врсте потраживања, па су исплатни редови и врсте потраживања које се исплаћују по одређеним редовима приоритета регулисани чланом 17. став 1. Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Сл. гласник РС“ бр. 61/15, 116/07 и 91/10). Том законском одредбом је изричито прописано да се потраживање поверилаца банке по основу депозита осигураних у смислу закона којим се уређује осигурање депозита, преосталих након исплате осигураног износа, као и потраживање агенције по основу оснивање банке за посебне намене, исплаћује у првом исплатном реду. Садржина ове законске одредбе је по својој природи упућујућег карактера, јер се њом одређује да ће се питање намирења потраживања по основу депозита реализовати у првом исплатном реду у складу са одредбама закона којим се уређује осигурање депозита. Ова упућујућа норма одређује под којим условима се потраживање физичких лица, предузетника и малих и средњих предузећа могу сврстати и намирити у првом исплатном реду, а услови под којима се потраживање тих лица намирују у првом исплатном реду регулисани су посебним законом, а то је Закон о осигурању депозита („Сл. гласник РС“ 61/05, 116/08, 91/10). Одредбом члана 1. овог закона изричито је прописано да се њиме уређује обавезно осигурање депозита физичких лица, предузетника и малих и средњих лица код банака, ради заштите њиховог депозита и очувања финансијске стабилности Републике Србије. Чланом 2. истог закона прописано је да се под појмом депозита подразумева динарско или девизно новчано потраживање према банци које произлази из новчаног депозита, улога на штедњу, банкарског текућег рачуна или другог новчаног рачуна на основу ког настаје законска или уговорна обавеза банке на повраћај средстава. Из оваквог законског уређења произлази да се у смислу члана 17. став 1. тачка 1. Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање у први исплатни ред сврставају потраживања физичких лица, предузетника и малих и средњих правних лица која се обавезно осигуравају по Закону о осигурању депозита, ако иста нису у целости намирена по том основу. Закон о осигурању депозита („Сл. гласник РС“ 61/05, 116/08 и 91/10) ступио је на снагу 26.07.2005. године и у члану 3. прописује да је банка дужна да депозите физичких лица, предузетника и малих и средњих правних лица осигура код агенције. Закон о осигурању депозита у члану 2. тачка 4. прописује да банка има значење утврђено у закону којим се уређују банке, па је у смислу члана 2. Закона о банкама, банка акционарско друштво са седиштем у Републици Србији која има дозволу за рад Народне банке Србије и обавља депозитне и кредитне послове, а може обављати и друге послове са законом. Произлази да обавезу осигурања депозита по наведеном закону има само она банка који испуњава услове прописане Законом о банкама, односно банка која има дозволу за рад и обавља депозитне и кредитне послове.

Ликвидациони поступак над туженим покренут је решењем Привредног суда у Л дана године, а обустављен је решењем од 01.11.2012. године којим је отворен поступак стечаја над туженим и спроводи се према одредбама Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање („Сл. гласник РС“ 61/05, 116/08 и 91/10). Чланом 19. овог закона прописано је да се у том поступку сходно примењују одредбе Закона о стечају („Сл. гласник РС“ 104/09 и 83/2014). Произлази да у време ступања на снагу Закона о осигурању депозита 26.07.2005. године тужени није испуњавао услове прописане Законом о банкама, односно није имао дозволу за рад и

није обављао депозитне и кредитне послове, па произлази да није имао обавезу да осигура депозите, будући да је у време ступања на снагу овог закона био банка у ликвидацији, односно банка којој је одузета дозвола за рад и која није обављала депозитне и кредитне послове. Према члану 17. став 1. тачка 1. Закона о стечају и ликвидацији банака и друштава за осигурање у први исплатни ред сврставају се потраживања поверилаца по основу депозита осигураних у смислу Закона о осигурању депозита, а која су преостала након исплате осигураног износа. За сврставање тужиоцевог потраживања у први исплатни ред, битне чињенице су да се ради о потраживању по основу депозита које је било осигурано у складу са Законом о осигурању депозита, те да је након исплате осигураног износа преостао износ потраживања који би тада могао бити сврстан у први исплатни ред. Тужиоцево потраживање настало је пре ступања на снагу Закона о осигурању депозита и нема доказа да је ово потраживање било осигурано, нити да је дошло до исплате осигураног износа, односно да је након исплате осигураног износа преостало потраживање које би се сврстало у први исплатни ред. Ово су разлози због којих је првостепена одлука потврђена у делу којим је одбијен тужбени захтев да се потраживање тужиоца у износу од 49.498.968,08 динара разврста у први исплатни ред. Из истих разлога је и одбијен тужбени захтев да се утврђено тужиоцево потраживање у износу од 429.169.780,58 динара сврста у први исплатни ред. Ово су разлози и због којих је одбијен тужбени захтев да се у први исплатни ред сврста и признато тужиоцево потраживање у износу од 103.857.228,70 динара, а како је одлучено у ставовима III, IV и VI изреке ове пресуде.

Правилно је првостепени суд одлучио када је одбацио тужбу у делу захтева за утврђење потраживања тужиоца према туженом преко износа од 635.464.262.826,79 динара, јер је правилно применио одредбе члана 117. Закона о стечају и члана 194. Закона о парничном поступку. Према члану 177. став 1. Закона о стечају поверилац чији је потраживање оспорено упућује се на парницу ради утврђивања оспореног потраживања, коју може да покрене у року од 8 дана од дана пријема закључка из члана 116. овог закона, односно од дана истека рока за медијацију у складу са чланом 115. овог закона. Тужилац је у стечајном поступку над туженим поднео пријаву потраживања на износ од 635.464.262.826,79 динара, а тужбеним захтевом је тражио да се утврди његово потраживање у износу од 1.618.638.101.648,00 динара. У парничном поступку за утврђење оспореног потраживања може се расправљати само о потраживању које је пријављено у стечајном поступку и оспорено одлуком о листи потраживања, док предмет утврђења потраживања у парничном поступку не може бити потраживање које није пријављено у стечајном поступку. Упућивање стечајног суда да поверилац покрене парнични поступак ради утврђења оспореног потраживања је процесна претпоставка за вођење парничног поступка, па тужба у делу којим је тражено утврђење потраживања које превазилази износ пријављеног потраживања није дозвољена. Зато је првостепена пресуда потврђена у ставу III изреке, којим је тужба одбачена у делу за који тужилац није упућен на покретање парничног поступка за утврђење оспореног потраживања.

Из истих разлога донета је одлука као у ставу V изреке ове пресуде, па је тужба одбачена у делу којим је тражено утврђење тужиоцевог потраживања у износу од 405.294.888.817,20 динара, које се разврстава у први исплатни ред. Наиме, ово потраживање тужилац је пријавио у стечајном поступку и исто потраживање је било условно признато закључком у усвајању коначне листе утврђених потраживања од 20.01.2015. године под раскидним условом. Закључком стечајног суда од 30.08.2016. године због престанка условно утврђеног потраживања, утврђено је потраживање тужиоца у износу од 103.857.228,70 динара у петом исплатном реду уместо повериоца

..... д.о.о. коме је условно признато потраживање у износу од 405.463.134.506,11 динара. Ово решење од 30.08.2016. године је правноснажно и истим је одлучено о основу тужбеног потраживања и исплатном реду. Тужилац није упућен на парницу ради утврђења потраживања у износу од 405.294.888.817,20 динара, па нису испуњене процесне претпоставке за вођење парнице ради утврђења овог потраживања. Услов за вођење парничног поступка за утврђење оспореног потраживања је да је потраживање оспорено и да је поверилац упућен на покретање парничног поступка или наставак већ раније започетог парничног поступка ради утврђења оспореног потраживања. У конкретном случају, нема доказа да је након доношења решења од 30.08.2016. године, тужилац упућен на парницу ради утврђења потраживања у висини разлике између условно признатог потраживања и потраживања које је признато решењем од 30.08.2016. године, па је у наведеном делу тужба недозвољена.

Правилна је одлука о трошковима поступка садржана у ставу VI изреке првостепене пресуде, имајући у виду да су парничне странке делимично успеле у спору, па је првостепени суд правилном применом члана 153. Закона о парничном поступку одлучио да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Одлука као у ставу VII изреке ове пресуде донета је на основу члана 165. Закона о парничном поступку, па је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка, а имајући у виду да је тужилац уложио неосновану жалбу.

Следом наведеног на основу члана 383. став 4. Закона о парничном поступку као и на основу члана 390. Закона о парничном поступку одлучено је као у изреци пресуде.

ТВ/МР

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА – СУДИЈА
Татјана Влаисављевић с. р.

За тачност отправка оверава